SÜRELİDİR

7/4298 -4-

392

T.C.
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
Araştırma, Planlama ve Koordinasyon
Kurulu Başkanlığı

Sayı : B050APK0070002.20.1.1/ 1509
Konu: Soru Önergesi

ANKARA
12/06/2001

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI
GENEL SEKRETERLİĞİNE
(Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı)

İLGİ : 24 Mayıs 20001 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/4298-10502/24612 sayılı yazıları.

Kocaeli Milletvekili Osman Pepe tarafından verilen ve İçişleri eski Bakanı Sayın Sadettin Tantan tarafından yazılı olarak cevaplandırılması talep edilen soru önergesi Bakanlığımızca incelenmiş olup, değerlendirmelerimiz aşağıda sunulmuştur.

Türkiye'de yaygın ve sistematik bir şekilde işkence olduğu iddiaları kesinlikle doğru değildir.

Yürütülen insan hakları iyileştirme çalışmalarına rağmen, münferit olarak da olsa ortaya atılan insan hakları ihlal iddiaları derhal yerinde tetkik edilmekte, ihmali görülen personel hakında adli ve idari tahkikatlar yapılmaktadır.

Bu kapsamda işkence yaptığı tespit edilenler, Türk Ceza Kanununun (TCK) 243'üncü maddesi, kötü muamelede bulunanlar ise 245'inci maddesi gereğince adli tahkikata tabi tutulmakta ve ayrıca bu tür suçları işleyenler hakkında kolluk kuvvetlerimizin disiplin tüzükleri uyarınca idari tahkikat başlatılmaktadır. Bu çerçevede, Bakanlığımız bağlı kuruluşu Emniyet Genel Müdürlüğünce 01.01.1995 – 30.04.2001 tarihleri arasında; TCK'nun 243'üncü maddesine istinaden (762) personel hakkında adli, (614) personel hakkında idari soruşturma açılmıştır. TCK'nun 245'inci maddesine istinaden ise (4586) personel hakkında adli, (6573) personel hakkında idari soruşturma açılmıştır.

Demokratik bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti'nde, işkence ve kötü muamele yapılamayacağı ve yapanların cezalandırılacağı mevcut yasalar ve taraf olduğumuz uluslararası sözleşmelerin gereğidir.

Bu bağlamda, insan haklarına saygıyı esas alan Emniyet Teşkilatı ve Jandarma Teşkilatı kurulduğu günden bu yana ulusal yada uluslararası kaynaklı herhangi bir işkence yöntemi veya malzemesi kullanmamış ve ithal etmemiştir. Envanter listeleri incelendiğinde bu durum açıkça görülecektir.

Ülkemizde insan hakları konusunda faaliyet gösteren bazı sivil toplum örgütlerinin yurt içi faaliyetlerinin yanısıra uluslararası alanda faaliyet gösteren Non Governmental Organisation (Sivil Toplum Örgütleri) (NGO) larla yakın ilişki içinde oldukları bilinmektedir. İnsan hakları konusunda çalışma yapan NGO'ların hazırladıkları raporlarda yer alan iddiaların önemli bir bölümünün bu kanaldan temin edildiği düşünülmektedir. Bu bağlamda, NGO'ların raporlarında yer alan asılsız iddiaların maksatlı bir şekilde ülkemiz aleyhine yürütülen bir yanlış bilgilendirme faaliyeti olduğu değerlendirilmektedir. Hazırlanan bu raporlarda ülkemizle ilgili olarak sözde birçok insan hakları ihlallerine yer verilmektedir. Neticede ise uluslararası resmi platformlarda bu tür raporlar bir referans belgesi olarak değerlendirilmekte, kamuoyu yanlış bilgilendirilmekte ve ülkemizde bulunan

yıkıcı ve bölücü unsurların illegal faaliyetlerinin dışında yürüttükleri legal faaliyetlerine zemin oluşturulmaktadır.

Avrupa Birliğine tam uyum sürecinde Bakanlar kurulu tarafından kabul edilen "Avrupa Birliği Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı" doğrultusunda Türk mevzuatının AB müktesebatına uyumu amacıyla ilgili tüm bakanlıkların yetkili temsilcilerinin katılımı ile ortak çalışma grupları oluşturulmuş olup bu program dahilinde;

- İşkenceye uğradığı kanıtlanan kişiye karşı bu fiili işleyenlerin müşterek ve müteselsil hukuki sorumluluğunun yasa hükmüne bağlanması,
- Terör ve terörle mücadeleden doğan zararların karşılanması hakkında kanun tasarısının yasalaştırılması,

yönünde çalışmalara devam edilmektedir.

Ayrıca Emniyet Teşkilatının ve Jandarma Teşkilatının tüm birimlerinde, işkence ve kötü muamele iddialarının önüne geçilebilmesi amacıyla, müfettişlerce ve ilgili birim amirlerince haberli ve habersiz denetimler aralıksız olarak devam etmekte ve ihmali görülen personel hakkında gerekli tahkikatlar yapılmaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

Rüştü Kazım YÜCELEN
Bakan

EKLER:
EK-1: Emniyet Genel Müdürlüğünce Yapılan Çalışmalar (6 Sh.).
EK-2: Jandarma Genel Komutanlığınca Yapılan Çalışmalar (4 Sh.).

DAĞITIM:
Gereği:
TBMM
(Genel Sekreterlik)

Bilgi:
Başbakanlık

7/4298 -6-

394

EGM
TEMÜH Daire Başkanlığı
İnsan Hakları Şube Müdürlüğü

İNSAN HAKLARI KONUSUNDA EMNİYET TEŞKİLATINDA YAPILAN İYİLEŞTİRME ÇALIŞMALARI

1- Hukuki Alanda Yapılan Çalışmalar

Gözaltı Sürelerinde Yapılan Değişiklikler

06.03.1997 tarih ve 4229 sayılı kanunla CMUK' ta yapılan düzenlemeler neticesinde **gözaltı süreleri;**

1) Genel Hükümlerde: Ferdi suçlarda 24 saat olarak uygulanmaktadır.

2) DGM Kapsamındaki Suçlarda: Ferdi suçlarda 48 saattir. Toplu suçlarda 15 günden 48 saate indirilmiştir.

3) OHAL Uygulanan Bölgelerde: Ferdi suçlarda 4 günden 48 saate, toplu suçlarda 30 günden 48 saate indirilmiştir.

Bu süreler, toplu olarak işlenen suçlarda; Savcının yazılı emriyle 4 güne kadar, Hakim kararıyla ise genel ve DGM kapsamındaki suçlarda 7 güne, OHAL Bölgesinde işlenen suçlarda ise 10 güne kadar uzatılabilmektedir.

Avukatla Görüşme

Genel nitelikli suçlarda her zaman avukatla görüşme imkanı bulunmaktadır.

Tutukluluk hali ile DGM ve OHAL kapsamındaki suçlarda Hakim kararıyla gözaltı süresinin uzatılması durumunda da **avukatla görüşme imkanı** tanınmıştır.

Zorunlu avukat bulundurma yaşı 15'ten 18'e çıkartılmıştır. DGM kapsamındaki suçlarda ise 15 yaş olarak uygulanmaktadır.

Susma Hakkı

Sanığın, isnat edilen suç hakkında konuşmama hakkı bulunmaktadır. Hukuka aykırı şekilde elde edilen delillerin hükme esas alınmayacağı kuralı getirilmiştir.

Yakınlarına Haber Verme Hakkı

Soruşturma konusunun açığa çıkması bakımından kesin bir mahsur doğurmadığı durumlarda yakalandığında yakınlarına haber verme zorunluluğu getirilmiştir. Şahıslar gözaltına alındığında İl Emniyet Müdürlükleri bünyesinde oluşturulan ve Emniyet Genel Müdürlüğü ile de bağlantılı olan Gözaltı İzleme Birimlerine gözaltı durumu ile ilgili olarak bilgi verilmekte ve vatandaşlarımız buralardan bilgi alabilmektedir.

Cezalandırma

İnsan Hakları ihlalleri konusunda yapılan tüm iyileştirme çalışmalarına rağmen, bu konuda halen bazı iddialar olabilmektedir. Münferit olarak bu tür olayları yaptıkları iddia edilen mensuplarımız hakkında da adli ve idari tahkikatlar yapılmaktadır.

Bu kapsamda işkence yaptığı tespit edilenler Türk Ceza Kanununun **243.** Maddesi, kötü muamelede bulunanlar ise Türk Ceza Kanununun **245.** Maddesi gereğince adli tahkikata tabi tutulmakta ve ayrıca bu tür suçları işleyenler hakkında Emniyet Örgütü Disiplin Tüzüğünün ilgili maddeleri gereğince idari tahkikat başlatılmaktadır. Bu çerçevede, **01.01.1995- 30.04.2001** tarihleri arasında; TCK'nın 243. maddesine istinaden; (762) personel hakkında adli, (614) personel hakkında idari soruşturma açılmıştır. TCK'nın 245. maddesine istinaden ise; (4586) personel hakkında adli, (6573) personel hakkında idari soruşturma açılmış olup, konu ile ilgili istatistiki bilgiler ekte gönderilmiştir.

Yönetmelik Çalışması

Yakalama, gözaltına alma ve ifade alma konularını düzenleyen kapsamlı ve günümüzün ihtiyaçlarına cevap verebilecek nitelikte bir yönetmelik çalışması yapılmıştır. Bu bağlamda, Asayiş Daire Başkanlığının koordinesinde ve Prof.Dr. Sulhi DÖNMEZER başkanlığında alanında uzman Öğretim Üyeleri (Prof.Dr. Ferudun YENİSEY, Prof.Dr. Bahri ÖZTÜRK, Prof.Dr. Durmuş TEZCAN), Genel Müdürlüğümüz ilgili Daireleri (TEMÜH, Asayiş, APK, Kaçakçılık, Polis Akademisi, Hukuk Müşavirliği), Jandarma Genel Komutanlığı ve Adalet Bakanlığı temsilcilerinin katılımı ile yapılan toplantılar sonucunda hazırlanan "Yakalama, İfade Alma ve Gözaltına Alma Yönetmeliği" 01.10.1998 tarihinde Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmiştir.

2- Mesleki Alanda Yapılan İyileştirmeler

İnsan Hakları Dersi

Polis Akademisi'nde 1991, Polis Okullarında da 1992 yılından itibaren "**İnsan Hakları**" dersi okutulmaktadır.

Gözaltı İzleme Birimleri

01.08.1995 tarihinden itibaren, gözaltına alınan şahıslara mer'i mevzuatla tanınan hakların kullandırılması, avukat bulundurulması, yakınlarına hemen haber verilmesi yönündeki yeni yasal düzenlemeler ışığında "**Gözaltı İzleme Birimleri**" kurulmuş olup, Merkezde AKKM Daire Başkanlığı ile bağlantılı olarak 81 ilimizde faaliyete geçirilmiştir.

Nezarethane ve Sorgu Odalarının İyileştirilmesi İçin Yapılan Çalışmalar

Nezarethane ve sorgu odalarının iyileştirilmesi ve belli standartlara ulaştırılabilmesi için ıslah çalışmalarına devam edilmekte olup ihtiyaca göre her yıl bütçeden ödenek tahsis edilmesi sağlanmaktadır.

Haklarınızı Biliyor musunuz? İsimli Broşürün Dağıtımı

29.09.1995 tarihinde, Emniyet Genel Müdürlüğü ve Siyasal Bilgiler Fakültesi İnsan Hakları Merkezi işbirliği ile hazırlanan "**Haklarınızı biliyor musunuz?**" adlı broşürler bastırılarak tüm illere gönderilmiş ve vatandaşlara dağıtımı sağlanmıştır.

Adli Tıp Raporları

Gözaltına alınan şahıslar için gözaltı başlangıcında ve gözaltından çıkışlarında, ayrıca gözaltı süresinin uzaması durumunda doktor raporu alınması uygulaması mevcuttur. Bununla birlikte, **05.12.1995** tarihinde Sağlık Bakanlığı tarafından yayınlanan genelgeye ve 01.10.1998 tarihinde yürürlüğe giren "Yakalama, İfade Alma ve Gözaltına Alma Yönetmeliği"ne istinaden, gözaltına alınmış kişilerin, doktor raporları (4) nüsha olarak aldırılmakta, raporlar kapalı zarf içerisinde C.Savcısına ve ilgili polis amirine gönderilmekte, bir nüshası da kendisine verilmektedir.

Sanık Hakları Formu

01.10.1998 tarihinde yürürlüğe giren Yakalama, Gözaltına Alma ve İfade Alma Yönetmeliği gereğince, DGM kapsamındaki suçlar da dahil olmak üzere, yakalanan ve gözaltına alınan şüpheli sanık veya sanıklara, haklarını belirten "Şüpheli ve Sanık Hakları Formu" verilmektedir.

İnsan Hakları Şube Müdürlüğünün İhdas Edilmesi ve Görevleri

İnsan hakları ile ilgili konuların tek elden takip edilmesi ve yürütülebilmesi amacıyla Emniyet Genel Müdürlüğü **Terörle Mücadele ve Harekat Dairesi Başkanlığı** bünyesinde "**İnsan Hakları Şube Müdürlüğü**" oluşturulmuştur.

Söz konusu Şubenin başlıca görevleri;

* Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) yapılan müracaatlarla ilgili işlemleri yapmak,
* Mahkeme kararlarını izlemek,
* Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesinin (AİÖK) ziyaretleriyle ilgili düzenlemeleri yapmak,
* Tüm emniyet birimlerinde insan hakları ihlalleri ile ilgili olarak tespit edilen aksaklıkları giderme yönünde çalışmalar yapmak,
* Başta İnsan Hakları Derneği olmak üzere diğer ulusal ve uluslararası dernek, vakıf, sivil toplum örgütleri ve basının ortaya atmış oldukları ihlal iddialarını araştırmak ve rapor haline getirmek,
* Faili meçhul cinayet istatistiklerini tutmak,
* Gözaltında kayıp iddialarını araştırmak ve kayıp müracaatlarını almak,
* Dışişleri Bakanlığı ve Genel Müdürlüğümüz Dışilişkiler Daire Başkanlığı ile koordineli olarak, teşkilat mensuplarımız için yurtiçi ve yurtdışından ders görevlilerinin katılımı ile insan hakları konusunda seminer, kurs ve konferans mahiyetinde hizmet içi eğitim faaliyetleri düzenlenmek ve benzeri görevleri yerine getirmektir.

Genelgeler

Gözaltı, Sorgulama ve İfade Alma prosedürünün hukuka uygun olarak yapılması, aksine davrananlar hakkında idari ve adli müeyyide uygulanması hususunda talimat ve genelgeler yayınlanmıştır.

İfadelerin Video Banda Kaydedilmesi

Umum Emniyet Müdürlüklerimize gönderilen 01.09.1998 tarihli bir genelge ile, işkencenin önlenmesi ve toplanan delillerin takviyesi amacıyla "organize suçlar ve terör suçları ile C.Savcıları ve kolluk güçleri amirlerinin gerekli gördüğü durumlarda, şüpheli ve sanıkların ifadelerinin olanaklar ölçüsünde bütün il merkezlerinde video banda kaydedilmesi" talimatı verilmiştir.

3- Kurs ve Eğitim Çalışmaları

7/4298 -8-

396

Toplumsal Olaylar Amir Bilgilendirme Kursu

1996 yılından itibaren **Çevik Kuvvet** birimlerinde görev yapan Polisler çeşitli dönemler halinde **"Toplumsal Olaylar Amir Bilgilendirme Kursu"** kapsamında eğitim programına tabi tutularak, toplumsal olaylarda Çevik Kuvvet birimlerinde görev yapan personelin tutum ve davranışlarının ne olması gerektiği ve kitlelerin yapılarına göre nasıl yaklaşılması gerektiği gibi konularda eğitim verilmiştir..

Modern Sorgulama Kursları

TEMÜH Daire Başkanlığınca düzenli aralıklarla tertiplenmekte olan Modern Sorgulama Kurslarında, insan hakları eğitimi, mesleki eğitim paralelinde ciddi olarak ele alınmış ve müfredat programlarına ayrı bir ders olarak konmuştur.

Bakanlığımız APK Kurulu Başkanlığınca Verilen Seminerler

23 Eylül - 4 Ekim 1996 tarihleri arasında Bakanlığımız APK Kurulu Başkanlığınca 26 ilimizi kapsayacak şekilde Mülki İdare Amirlerine ve Emniyet Terörle Mücadele Şube Müdürlerine "insan hakları" konusunda bilgilendirmeye yönelik bir seminer düzenlenmiştir.

Aynı seminerin devamı olarak 5-23 Mayıs 1997 tarihlerinde İstanbul'da 11 ili kapsayacak şekilde Mülki İdare Amirlerine, Emniyet ve Jandarma Temsilcileri ile Genel Müdürlüğümüz İnsan Hakları Şube Müdürlüğünden 6 personele "İnsan Hakları" konusunda seminer verilmiştir.

8-26 Haziran 1998 tarihleri arasında Ankara'da 34 İli kapsayacak şekilde Mülki İdare Amirlerine, Emniyet ve Jandarma Temsilcileri ile Genel Müdürlüğümüz İnsan Hakları Şube Müdürlüğünden 8 personele "İnsan Hakları" konusunda üçüncü bir seminer verilmiştir.

Bu seminerlerin devamı niteliğinde (32) ilin mülki İdare Amirleri, Emniyet ve Jandarma temsilcileri ile İnsan Hakları Şubesinden (4) personelin katılımı ile 12-22 Haziran 1999 tarihleri arasında Mersin'de dördüncü bir seminer yapılmıştır.

Polis Akademisi Başkanlığının Avrupa Birliği Sürecinde Türk Polisi Konulu Sempozyumu

16-17-18 Ekim 1996 tarihlerinde, Polis Akademisi bünyesinde uluslararası katılımın da sağlanmasıyla **"Avrupa Birliği Sürecinde Türk Polisi"** konulu sempozyum yapılmış ve Avrupa Birliği'ne girme isteğinde olan ülkemizin, Polis Teşkilatı olarak uyumu ile insan hakları konuları üzerinde durulmuştur.

Eğitim Daire Başkanlığınca Düzenlenen CMUK ve İnsan Hakları Semineri

Eğitim Daire Başkanlığınca, Polis Okulları ve Polis Akademisi CMUK ve İnsan Hakları Ders görevlileri ile Dairelerden istekli diğer personelin katılımı ile 9-11 Ocak 1998 tarihleri arasında Prof.Dr. Feridun YENİSEY başkanlığında CMUK ve İnsan Hakları Semineri düzenlenmiş ve böylece katılımcıların bu alanlardaki bilgileri yenilenmeye çalışılmıştır.

Raoul Wallenberg Enstitüsü - Emniyet Genel Müdürlüğü (TEMÜH Dai.Bşk.) İşbirliği ile Düzenlenen Seminer

Terörle Mücadele Şube Müdürlerinin insan hakları konusunda bilgilendirilmeleri ve bu konuda uluslararası alanda yapılan çalışmalar hakkında da bilgi sahibi olabilmeleri amacı ile yabancı uzmanların Ülkemize davet edilerek seminer yapması düşünülmüştür.

İsveç'in Lund kentinde bulunan Raoul Wallenberg Enstitüsü 1997 yılında, EGM TEMÜH Daire Başkanlığı ile işbirliği halinde Ankara'da ilki 27-31 Ocak 1997 ve ikincisi 10-14 Mart 1997 tarihleri arasında olmak üzere iki seminer düzenlenmiştir. Seminerlerin her birisi teşkilatımız bünyesinde bulunan 80 (Düzce il olmadan önceki rakam) İl TEM Şube müdürlerinin katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Seminerlerde özellikle insan hakları konularında kanun uygulayıcılarının karşılaştığı sorunlar açısından (işkence, gözaltı, gözaltındakilere davranış şekli vs.) Avrupa ve uluslararası standartlar üzerinde durulmuştur. Raoul Wallenberg Enstitüsünü temsil eden öğretici personel İsveç eski Emniyet Genel Müdürü, İsveç Eski Parlamento Ombudsmanı ve Enstitü Direktörü'nden oluşmuştur.

TEMÜH Daire Başkanlığınca Hazırlanan Afiş ve Broşürler

01.09.1997 tarihinde "Teröre Karşı El Ele" ve "Yarınlarımız İçin Teröre Hayır" broşürleri hazırlanarak, tüm illerimize dağıtılmış, halkımızın rahatça okuyabilecekleri yerlere asılmıştır. Özellikle üniversite ve ortaöğretim gençliğinin, terör örgütleri yanlısı kuruluş, dernek ve diğer faaliyetleri neticesi terör örgütlerinin ağına düşürülmeleri konusunda anne ve babaların uyarılmaları sağlanmıştır.

AİÖK Konulu Broşür

Avrupa Konseyi 1997-2000 Polis ve İnsan Hakları Programı çerçevesinde, merkezi İsvicre'de bulunan İşkencenin Önlenmesi Derneği'nce Cenevre polisi ve AK ile işbirliği halinde

7/4298 -9-

997

hazırlanan "Avrupa İşkencenin Önlenmesi Komitesi ve Ziyaretlerinin Amacı Nedir? Polis İçin 15 Soru ve Cevap" isimli broşürün, tercümesi yapılmış ve Teşkilatımızın en alt birimlerine kadar dağıtılarak tüm personelin bilgilendirilmesi sağlanmıştır.

Avrupa Konseyince Düzenlenen Konferans

Avrupa İşkencenin Önlenmesi Sözleşmesi'nin (AİÖS) 10. yıldönümü münasebetiyle Avrupa İşkencenin Önlenmesi Komitesi (AİÖK) tarafından 19.11.1999 tarihinde Fransa/Strazburg'da düzenlenen "2000 Yılının Şafağında İşkencenin Önlenmesi" konulu konferansa Genel Müdürlüğümüzü temsilen iki görevli katılmıştır.

British Council Tarafından Düzenlenen Seminer

British Council tarafından, 10-16 Mayıs 1998 tarihleri arasında Kuzey İrlanda-Belfast'ta düzenlenen "Ulusal Seviyede İnsan Haklarının Korunması" konulu seminere Genel Müdürlüğümüzü temsilen iki görevli katılmıştır.

İngiliz polisi ile eğitim ve teknik alanlarında işbirliği yapılmasını teminen teşkilatımız ile British Council tarafından müştereken yürütülen bir proje kapsamında 17-19 Mart 1999 tarihleri arasında Ankara'da "Kamu Asayişi Polisliği" konusunda bir seminer düzenlenmiştir.

Yine British Council tarafından 9-17 Şubat 2000 tarihleri arasında Ankara'da düzenlenen "Çağdaş Polis Stratejileri" konulu seminere Asayiş, Eğitim, TEMÜH Daire Başkanlıkları, Polis Akademisi Başkanlığı, İl Emniyet Müdürlükleri Terör, Asayiş ve Çevik Kuvvet Şube Müdürlüklerinden toplam 36 kişi katılmıştır.

Aynı eğitim programının devamı olarak 8-20 Mayıs 2000 tarihleri arasında Londra'da 15 kişilik Türk Emniyet mensubuna İngiliz meslektaşları tarafından pratiğe yönelik eğitim 12 günlük bir eğitim verilmiştir.

Avrupa Konseyi İle Koordineli Afiş Çalışması

Avrupa Konseyi ile irtibatlı olarak, İngilizce ve Fransızca olarak hazırlanan "Polis ve İnsan Hakları" konulu afiş çalışmalarının Türkçe olarak basılıp ülke genelinde dağıtımının yapılması çalışmaları nihayete erdirilmiştir. Söz konusu afişler teşkilatımızın 153. Kuruluş yıldönümü münasebetiyle düzenlenen Polis Haftası etkinlikleri sırasında bütün yurtta asılmıştır. Basım ve dağıtım için gerekli olan yaklaşık 5.000 $'lık maddi destek Avrupa Konseyi tarafından sağlanmıştır.

İnsan Hakları Eğitimi On Yılı Ulusal Komitesi

Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Eğitimi On Yılı Eylem Planını Türkiye'de uygulamak ve Türkiye'deki insan hakları eğitimini çağdaş anlayışla düzenlemek ve geliştirmek amacıyla 4 Haziran 1998 tarih ve 23362 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan bir yönetmelikle İnsan Hakları Eğitimi On Yılı Ulusal Komitesi kurulmuş ve bu Komite "İnsan Hakları Eğitimi Türkiye Programı" adı altında bir program hazırlayarak insan hakları konusunda yapılacak çalışmalarla ilgili bazı ilkeler belirlemiştir.

İnsan Hakları Eğitimi On Yılı Ulusal Komitesince hazırlanan bu program, İnsan Hakları Koordinatör Üst Kurulunda da görüşülüp kabul edilmiştir. Bakanlığımız ve bağlı kuruluşlarınca, bu program gereği ve süresince yapılması gereken eğitim faaliyetleri, toplantılar ve işlerin yatırım programına alınarak mali kaynak sağlanması için "İçişleri Bakanlığı ve Bağlı Kuruluşlarının İnsan Hakları Eğitimi Projesi (2000-2007)" hazırlanmıştır. Emniyet Genel Müdürlüğüne yönelik çalışmalar oluşturulan alt komisyonlar vasıtasıyla Eğitim Dairesi Başkanlığının koordinesinde yürütülmektedir.

Hizmetiçi Eğitim Kursları

Teşkilat bünyesinde düzenlenen her türlü meslek içi eğitim programında "insan hakları" ile "halkla ilişkiler" derslerine yer verilmesi zorunlu hale getirilmiştir.

Faili Meçhulleri Araştırma-Soruşturma ve Modern Sorgulama Teknikleri Kursu

Ülkemizin gündemini yoğun bir şekilde meşgul etmekte olan faili meçhul cinayetlerin aydınlatılmasına yönelik olarak yapılan sorgulama ve operasyonların icrasında Teşkilatımızın etkinliğini arttırma çalışmalarını, daha bilinçli hale getirmek amacıyla, 1990-1999 yılları arasında Polis Akademisinden derece ile mezun olup, gerekli şartları haiz toplam 28 personelimize yönelik olarak 05-23.06.2000 tarihleri arasında "Faili Meçhulleri Araştırma-Soruşturma ve Modern Sorgulama Teknikleri Kursu" düzenlenmiştir.

Aynı kursun devamı olarak 25.09.2000-13.10.2000 tarihleri arasında 26 personelin katılımı ile ikinci bir kurs düzenlenmiştir

AB Sürecinde İnsan Hakları ve Polis Konulu Panel

10 Aralık tarihinin İnsan Hakları Günü olması sebebiyle, **12 Aralık 2000 günü** TODAİE Konferans Salonunda, Genel Müdürlüğümüz ve A.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi İnsan Hakları Merkezi Başkanlığı'nın koordinesi ile insan hakları konulu bir panel düzenlenmiştir.

4. Kayıp Şahıslar ile İlgili Yapılan Çalışmalar

Kayıp Kişileri Araştırma Büro Amirliğinin İhdas edilmesi

20 Aralık 1996 tarihi itibariyle TEMÜH Daire Başkanlığı İnsan Hakları ve Yurtdışı İlişkiler Şube Müdürlüğü bünyesinde **"Kayıp Kişileri Araştırma Büro Amirliği"** faaliyete geçirilmiştir.

Kayıp Kişilerle İlgili Form

Kayıp kişilerin ülke çapında tam olarak araştırılması konusunda Asayiş Daire Başkanlığı ile koordineli olarak ortak bir form düzenlenmiş, **26.06.1997** tarihinde bir genelge ile **(80)** (Düzce il olmadan önceki rakam) İl Emniyet Müdürlüklerine gönderilmek suretiyle kayıp şahısların araştırılmasında yeknesaklık sağlanarak işlemlerin hızlı ve sürekliliği temin edilmiştir.

İnsan Hakları Derneği Raporlarında Geçen İddiaların Araştırılması

İnsan Hakları Derneği (İHD) ve diğer kuruluşlar ile basına intikal eden kayıplarla ilgili haber ve bilgiler takip edilerek, neticelendirilmeye devam edilmektedir. Ülkemiz genelinde faaliyet gösteren bilinen sivil toplum örgütleri İnsan Hakları kavramının çeşitli boyutlarında faaliyet göstermektedirler. Bu dernek ve kuruluşların yayımladıkları raporlarda ileri sürdükleri iddialar, anılan Büro tarafından araştırılmakta ve neticede kamuoyuna açıklandığında Güvenlik Güçleri adına müspet etkileri olacak çarpıcı sonuçlar elde edilmektedir.

Kayıp İddialarının Araştırılması ile İlgili Mevcut Çalışmalar

Eldeki belgelerle sabitlenmiş bu sonuçlar, insan hakları konusunda faaliyet gösteren Dernek ve Kuruluşlarla irtibat kurulmamasından, yeterince basın ve yayın organlarının değerlendirilmediğinden, ülkemizi ve güvenlik güçlerini haksız yere zan altında bırakan asılsız iddialar yurtiçinde ve yurtdışında ülke menfaatlerini zedelemektedir.

Bu bağlamda; İHD'nin yetkili şahısları ile yapılan gayri resmi görüşmeler, derneğin ileri sürdüğü iddiaların çoğunun asılsız ve yalan olduğu kendisine bildirildiğinde, gerçeğe aykırı iddiaların tespiti halinde ve derneğe yazı ile bildirilmesi durumunda bir sonraki raporlarında bu tespitlere yer verebileceklerini bildirmiştir.

Ülkemizde, insan hakları alanında faaliyet gösteren sivil toplum örgütleri ile temasa geçilerek bu örgütlerden gelecek birer temsilcinin katılımıyla, TEMÜH Daire Başkanlığı koordinesinde ve raportörlüğünde periyodik toplantıların düzenlenmesi, bu toplantılarda hazırlanacak raporlar ile insan haklarının ülkemizde iyileştirilmesi konularında fikir teatisinde bulunularak yeni çalışmalar yapma yönünde kararlar alarak uygulamaya geçirilmesinin de faydalı olacağı düşünülmektedir.

Ayrıca, basın ajansları ile de kurulan irtibat sonucunda; kamuoyu oluşturulması, baskı gruplarının yanlış bilgilerle insan hakları konusunu istismar etmelerini engellemek amacıyla, etkili ve çarpıcı araştırma sonuçları ile kaynak ve materyallerin gereğince değerlendirilebilmesi maksadıyla, periyodik basın toplantılarının düzenlenmesi ve araştırma neticelerinin belli başlı bilinen basın yayın organlarına gerektiğinde doğrudan verilebilmesinde ülke menfaatleri açısından büyük yarar mülahaza edilmektedir.

Bunun bir somut gelişmesi ise, bazı basın ajanslarından gelen program teklifleri çerçevesinde, yukarıda bahsedilen etkin ve çarpıcı araştırma sonuçlarının, anılan haber ajansı vasıtasıyla basın yayın organlarına dağıtılması için sorumlu bir yetkilinin katılımı ile hazırlanacak bir televizyon programında dile getirilmesi ve diğer televizyon kanallarına da dağıtılmasının yararlı olacağı değerlendirilmektedir.

7/4298 11-

EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

799

01.01.2000-30.04.2001 TARİHİ İTİBARİYLE HAKLARINDA T.C.K.NUN 245.MADDESİ (EFRADA SUİ MUAMELE) DOLAYISIYLA ADLİ İŞLEM YAPILAN PERSONEL			
	TEM. PRS	DİĞER PRS.	TOPLAM
YARGILAMASI DEVAM EDEN	5	66	71
BERAAT EDEN	87	357	444
HÜKÜM GİYEN	5	108	113
MEN'İ MUHAKEME KARARI VERİLEN	40	447	487
TAKİPSİZLİK KARARI VERİLEN	37	320	357
İŞLEM YAPILAN TOPLAM PERSONEL	174	1298	1472

01.01.2000-30.04.2001 TARİHİ İTİBARİYLE HAKLARINDA T.C.K.NUN 243 MADDESİ (İŞKENCE) DOLAYISIYLA ADLİ İŞLEM YAPILAN PERSONEL			
	TEM. PRS	DİĞER PRS.	TOPLAM
YARGILAMASI DEVAM EDEN	1	9	10
BERAAT EDEN	18	64	82
HÜKÜM GİYEN	14	15	29
MEN'İ MUHAKEME KARARI VERİLEN	2	8	10
TAKİPSİZLİK KARARI VERİLEN	19	9	28
İŞLEM YAPILAN TOPLAM PERSONEL	54	105	159

NOT:HAZIRLIK TAHKİKATI DEVAM EDENLER KONUSUNDA PERSONEL DAİRE BAŞKANLIĞINA HERHANGİ BİR BİLGİ İNTİKAL ETMEDİĞİNDEN BU SÜTUN YARGILAMASI DEVAM EDENLER SAYISINA KATILARAK AYNI YERDE GÖSTERİLMİŞTİR.

01.01.2000-30.04.2001 TARİHİ İTİBARİYLE HAKLARINDA T.C.K.NUN 245.MADDESİ (EFRADA SUİ MUAMELE) DOLAYISIYLA İDARİ İŞLEM YAPILAN PERSONEL			
	TEM. PRS	DİĞER PRS.	TOPLAM
G.T.M.O. VERİLENLER	121	1196	1317
UYARMA CEZASI	0	1	1
KINAMA CEZASI	0	3	3
A K KESİMİ CEZASI	0	16	16
KISA SÜRELİ DURDURMA	2	80	82
UZUN SÜRELİ DURDURMA	0	15	15
MESLEKTEN ÇIKARILAN	0	2	2
MEMURİYETTEN ÇIKARILAN	0	0	0
İŞLEM YAPILAN TOPLAM PERSONEL	123	1313	1436

01.01.2000-30.04.2001 TARİHİ İTİBARİYLE HAKLARINDA T.C.K.NUN 243 MADDESİ (İŞKENCE) DOLAYISIYLA İDARİ İŞLEM YAPILAN PERSONEL			
	TEM. PRS	DİĞER PRS.	TOPLAM
G.T.M.O. VERİLENLER	13	71	84
UYARMA CEZASI	0	0	0
KINAMA CEZASI	0	0	0
AYLIK KESİMİ CEZASI	0	0	0
KISA SÜRELİ DURDURMA	0	0	0
UZUN SÜRELİ DURDURMA	0	0	0
MESLEKTEN ÇIKARILAN	0	0	0
MEMURİYETTEN ÇIKARILAN	0	0	0
İŞLEM YAPILAN TOPLAM PERSONEL	13	71	84

KAYITLARIMIZA UYGUNDUR
HÜSEYİN PALTACI

J.Gn.K.lığının 31 Mayıs 2001 gün ve GN.PL.P.: 0111- 38 -01/KUV.PL.D.PL.KOOR.Ş. (193044) sayılı yazısının EK'idir.

(1) Konu ile ilgili okutulan ders kitapları geliştirilmiş,

(2) Karakol seviyesinde istifadeye sunulan **"İnsan Hakları Broşürü"**nün yeniden hazırlanması,

(3) Erbaş ve erlere **"İnsan Hakları Dersi"** verilmesi,

(4) KOMİTE'nin koordinatörlüğünde, İl Jandarma Komutanları ve İl Emniyet Müdürlerinin üst düzey insan hakları eğitiminden geçirilmesi öngörülmüştür.

f. **"Avrupa İşkencenin Önlenmesi Komitesi (AİÖK)"**nin tavsiye ve yorumları çerçevesinde nezarethanelerin standart hale getirilmesi hususunda çalışmalar yapılmıştır.

g. Alınan tedbirlere ve icra edilen eğitim çalışmalarına rağmen, münferit de olsa işkence ve kötü muamele suçlarını işleyen personel hakkında, Türk Ceza Kanununda yer alan **"İşkence ve Efrada Suimuamele Suçu"** hükümlerine göre gerekli yasal işlemler yapılmaktadır.

2. Jandarma Genel Komutanlığı Türkiye'de yaygın ve sistematik bir işkence olduğu iddiasının gerçeklere aykırı ve dayanaktan yoksun olduğunu değerlendirmektedir.

3. Jandarma Genel Komutanlığının, hiçbir dönemde, yabancı ülke ve servislerden yöntem ve malzeme ithal etme yönünde bir girişimi olmamıştır.

4. Anayasanın 17 nci maddesi "Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz, kimse insanın haysiyeti ile bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tutulmaz" hükmünü amirdir.

Ayrıca Anayasanın 90 ncı maddesi gereği TBMM tarafından onaylanan, milletlerarası anlaşmalar kapsamında yer alan;

- İnsan Haklarının ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesi,
- İşkencenin ve İnsanlık Dışı ya da Onur Kırıcı Davranış ya da Cezanın Önlenmesine ilişkin Avrupa Sözleşmesi, iç hukukun bir parçası olarak uygulanabilir kabiliyettedir.
- TCK'nun 243 ve 245 nci maddeleri işkence ve kötü muamelede bulunan hükümet memurlarına uygulanacak yasal müeyyideleri belirlemiştir.

7/4298
GD/

-13-

TASNİF DIŞI

J.Gn.K.lığının 31 Mayıs 2001 gün ve GN.PL.P.: 0111- 38 -01/KUV.PL.D.PL.KOOR.Ş (193044) sayılı yazısının EK'idir.

Yakalanan ve gözaltına alınan kişilere geniş haklar tanıyan **"Yakalama, Gözaltına Alma ve İfade Alma Yönetmeliği"**nin tam ve eksiksiz uygulanmasını temin etmek amacıyla, Başbakanlığın 25 Haziran 1999 tarihinde yayınlanan Genelgesi gereğince, gözaltı merkezlerinde habersiz denetlemelerde bulunulması ve tespit edilen işkence veya kötü muamele olayları ile ilgili görevliler hakkında işlem yapılması istenmiş olup, bu çerçevede gözaltı birimleri Cumhuriyet Savcıları tarafından denetlenmektedir.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümleri, işkence ve kötü muamelenin önlenmesi konusunda yeterli olup, yeni bir yasal düzenlemeye ihtiyaç bulunmamaktadır.

Arz ederim.

Hakan GENÇ
J.Bnb.
Pl.Koor.Ş.Md.V.

7/4298 -14-
Y.02

JANDARMA GENEL KOMUTANLIĞI

EK-A

İŞKENCE SUÇUNDAN YARGILANAN PERSONEL DURUMU

YILLAR	DEVREDEN	MUHAKEME ALTINA ALINAN	YIL İÇİ TOPLAM	HÜKÜM GİYEN	BERAAT EDEN	MAHKEMESİ DEVAM EDEN
1996	7	7+4=11	11	1	4	6
1997	6	5	11	-	1	10
1998	10	6	16	2	5	[illegible]
1999	9	6	15	4	7	4
2000	4	20	24	2	5	17
2001 (Nisan)	17	19	36	1	8	27
TOPLAM		67		10	30	27

-14-

Levent ŞENOL
J.Yzb.
İns.Hak.Ş.İşl.Sb.